

Snart begyndte Fuglen at ruge; men nogle Dage efter blev det et slemt Storm- og Regnvejr. I de første Fuglekasser, jeg lavede, satte jeg for kort en Prop paa Laaget og borede ikke et lille Hul i deres Bund; det hændte derfor, at Laaget paa Nr. 100 blæste af, og Kassen regnede fuld.

Lærerinden, der var glad for sine Musvitter, blev meget ked af Uheldet. Hun tog Æg og Rede op, tørrede Æggene af og viste Børnene dem. Nu lagde hun Æggene i en Bogfinkerede, hun havde i Naturhistorieskabet og tænkte paa at gemme dem, men da hun alligevel ikke var tilfreds med den Løsning, anbragte hun Rede og Æg i Kassen, efter at Vandet var tørret godt op.

Da hun senere paa Dagen kiggede efter, fandt hun Musvitten rugende trygt. Der kom Unger, som trivedes godt, og $2\frac{1}{6}$ var de fløjte.

Forsøget var lykkedes over al Forventning.

SPREDTE IAGTTAGELSER AF FUGLE

AF

E. NIELSEN

Naar jeg her møder frem med en Række Iagttagelser af Fugle, skyldes det en Opfordring til at meddele nogle faa af dem fra Oktober 1930; har nemlig disse Smaaoplevelser Interesse, turde det samme være Tilfældet med flere andre, hvorfor jeg meddeler dem alle.

Stokand, *Anas pl. platyrhyncha*. I Oktober 1930, især i Begyndelsen af Maanedens, laa der langs Sortedamssøens Bred en Del Ekskrementer af Stokand, udelukkende bestaaende af Frø. Professor C. M. Steenberg og Kommunalærer Egede Andersen har begge bestemt Frøene som stammende fra Svømmende Vandaks, *Potamogeton natans*. Ekskrementerne er et Vidnesbyrd om, at Hovedstadens mange Vildænder trods den megen Fodring af Børn og Voksne søger ud til Omegnens Søer og Moser efter Føde, eftersom ovennævnte Plante ikke vokser i de tre københavnske Søer. Da Frøene er Stenfrugter, modstaar de Kraasernes Angreb, saaledes at de bliver Genstand for

stærk Spredning ved Hjælp af Ænderne. Naar Svømmende Vandaks alligevel ikke har fundet Voksested i vore indenbys Søer, turde en af Grundene være den Rensning for Grøde, som disse Søer hver Sommer er Genstand for.

Efter Fuldendelsen af den nye Fugleø i Sortedamssøen er Vandstanden i denne sidste blevet noget højere, hvorfor man nu kun sjældent ser Ænderne staaende paa Hovedet for at snadre. Fra mine Vinduer og fra daglige Spadsreture gennem 30 Aar har jeg ikke faa Gange set Stokanden dykke efter Føde, ganske paa samme Maade som Troid- og Taffelænder, og ligesom disse kommer den op med sorte Klumper, sikkert Muslinger. At det virkelig drejer sig om Foderdykning, ser man ogsaa paa Maagerne, der gerne paa det mest vagtsomme overvaager Dykningen og søger at tage Byttet fra Anden, naar denne kommer op med det. — Tættere ved Bredden dykker Stokanden ogsaa efter det Brød, som synker til Bunds.

I Parringstiden er Stokandens Han meget paagaende overfor Hunnen, og naar Rugetiden er inde, er Hannens Parringsdrift endnu ikke udløst, men giver sig Udslag i skaanselsløs Jagen efter Hunnen, naar hun maa forlade Reden for at søge Føde. Paa Assistens Kirkegaard blev forleden Aar de der rugende Ænder saa ivrigt kurtiserede af Hanner, at Rederne splittedes, og Rugningen maatte opgives. Under saadanne Omstændigheder søger Hunnen næsten altid at redde sig ved Flyvning, og ved Søerne gaar Flugten da ofte tæt langs Husrækken og ned i Gaderne, Hunnen tæt forfulgt af en eller flere Hanner.

Undertiden søger Hunnen at redde sig ved Dykning, og en Søndag Eftermiddag blev i Maj Maaned en Mængde Mennesker Vidne til en saadan. Flere Hanner jog paa Sortedamssøen en Hun, som uafsladelig dykkede for at undgaa dem, men hver Gang hun dukkede op, faldt en Andrik over hende, hvorfor hun øjeblikkelig igen søgte ned under Vandet. En enkelt Gang var en Han kommet til Sæde paa hendes Ryg, men Hunnen dykkede ned med Kavaleren og kom frem et godt Stykke borte, endnu ikke befriet for Hannen; en ny Dykning fulgte, men først ved den tredje blev Hannen kastet af.

Det er heller ikke sjældent at se en Andemoder blive jaget fra sine smaa Ællinger af en paagaende Han. Hun flyver da op, beskriver en stor Bue og kommer tilbage til de spredte, stærkt opskræmte smaa.

Grønbenet Rørhøne, *Gallinula c. chloropus*. Denne Fugl er nu talrig i Østre Anlæg. Et Aar rugede den i Fældedparken, hvor jeg blev Vidne til Redebygningen. Hunnen laa i Reden, medens Hannen svømmede rundt efter Redemateriale, som den rakte op til Hunnen, der tog imod det og lagde det paa Plads.

En Dag saa jeg i Kastelsgraven en Rørhøne søge Kviste paa Bunden af Vandet inde ved Land, hvor den kunde naa ved at stikke Hovedet ned.

I R. Spärck »Nordens Dyreverden« nævnes Smaadyr, Bær og Knopper som Rørhønens Føde. I Østre Anlæg ser man den altid æde Græs, ganske som en almindelig Gaardhøne, og utvivl- somt er det da dette, som er Hovednæringen.

Besyderligt er det at se Rørhønen tage Sæde og søge Hvile højt paa Grenene af de Buske, som staar inde paa Bredden.

Rødben, *Tringa t. totanus*. En Junidag opskræmte jeg paa Ulfshale en Rødbene-Unge, som løb ud over en grødefyldt Dam. Her sank den igennem, om med Forsæt tør jeg ikke sige, men den blev siddende i Vandet med kun Hovedet oppe. Uden at røre sig, kun med smaa Bevægelser med Hovedet følgende mine Vandringer langs Bredden, blev Ungen siddende i Vandet i den halve Time, jeg iagttog den. Da jeg et Kvarter efter kom tilbage, var den borte.

Stormmaage, *Larus c. canus*. Under mine Ferieophold i Torekov i Aarene 1912—1917 blev jeg hvert Aar Vidne til betydelige Sværme af den mindre Oldenborre, som gaar under Navnet Brandenborgeren, *Rhizotrogus solstitialis*. Hen ad Aften hævde de sig fra Markerne og søgte ind mod Læbælterne om Huse og Haver. Stormmaagerne, som holdt til paa Hallands Väderø, kom da i store Skarer over til Fastlandet og holdt Maaltid paa denne Oldenborre, som de tog i Flugten, og de satte store Mængder til Livs. Til sent paa Aftenen strøg de langs Træerne og nappede deres Bytte, eller de sværmede ude over Markerne og tog Oldenborren paa dens Vej mod Træerne, medens andre sad i Græsset for af og til at hæve sig paa Vingene nogle faa Meter, naar en Oldenborre begyndte sin Flugt.

En Dag drak vi Kl. 4 om Eftermiddagen Kaffe i Haven og saa da pludselig smaa Søjler hæve sig rundt om i Græsset, brede sig til Siderne for højt i Luften at spredes for alle Vinde. Nogle faa Minutter efter kom Maagerne trækkende ind over

hele Egnen, ivrigt fangende Insekter i Luften. Vi maa her tænke paa, at i en bestemt Egn sværmer den samme Art af Myrer samtidig, bogstavelig paa Time og Minut, thi der kan ingen Tvivl være om, at det var de sværmende Myrer, som havde lokket Maagerne over til Fastlandet.

Hættemaage, *Larus r. ridibundus*. En Dag i Oktober 1930 blev Hættemaagerne fodrede i Sortedamssøen. En Del Brød var sunket til Bunds, og Maagerne dykkede ivrigt efter det, idet de fra Luften styrtede sig paa Hovedet i Vandet; naaede de ikke Bunden, lod de sig falde fra en lidt større Højde. Da Dykningen foregik tæt inde ved Bredden, maalte jeg Dybden, som var 54 cm, efter al Sandsynlighed Maksimum for disse Fugles Dykkeevne.

Duehøg, *Astur gentilis gallinarum*. En Sommersøndags Formiddag i Slutningen af Firserne stod jeg paa et Dige i Landsbyen Ørslev v. Ringsted sammen med en Flok andre Drengene. Vi stirrede op i den skyfri Luft, hvor en Duehøg jog Byens Duer i store Kredse over Gaarde og Marker. Duerne holdt tæt sammen, og Høgen fløj i et lidt højere Plan end de.

Efter en langvarig Jagt fløj en hvid Due ud af Flokken, i Retning af Hjemmet, og dens sorte Haleplet fortalte mig straks, at den var min; den havde Unger i Slaget, og Tanken paa dem forledte den til at forlade den sikre Plads mellem Kammeraterne. Næsten øjeblikkelig slog Høgen ned paa Duen og bar den i Klørerne ud over en Eng, der kun ved Landevejen var skilt fra Diget, hvor vi stod. Smaafuglene skreg i Rædsel, da Høgen satte ind over Pilehegnet til Engen, og dette var Signalet til Kragerne, der straks mødte op i stort Antal, kredsende om og hakkende efter den tungt belastede Høg, der ret hurtigt gav Slip paa Duen og derved befriede sig for Kragerne. Duen fløj hjem, hvor den i en Times Tid sad paa Taget med aabent Næb og hurtigt aandende, før den søgte ind i Slaget.

Spurvehøg, *Accipiter n. nisus*. I »The Ichneumonidae (Parasitic flies) of the South of Devonshire« har Bignell følgende Anmærkning:

»Mange Dyr, som kender deres Fjender, standser pludselig og overgiver sig efter at være jaget en kort Strækning: man hører ofte Kaninen skrig og ser den afvente Væselens Ankomst efter et kun ganske kort Løb.«

I Tilslutning hertil har jeg i Torekov set Spurvehøgen slaa ned paa en Bomlærke, som sad paa et Stengærde. Høgen stod i Luften tæt over den lille Fugl, Benene var strakt gribende frem imod den med Kløerne tæt over dens Ryg. Bomlærken trykkede sig mod Stenen og hævede skrigende Hovedet imod Rovfuglen, øjensynligt i den største Angest. Mærkeligt nok fløj Høgen bort uden at tage Bomlærken. (Efter E. Nielsen: »De danske Edderkoppers Biologi«).

Glente, *Milvus m. milvus*. I Slutningen af forrige Aarhundrede var Glenten almindelig i Grevskabet Gieseगाards Skove, og hver Dag Sommeren igennem kredsede den stolte Fugl hen over Landsbyen. En Dag laa vor lille Hund ude paa Marken 50 m fra Bygningerne med et Stykke Kød. En Glente kredsede en Tid over Hunden, og skønt jeg med mine Brødre ikke var langt fra denne, slog Glenten pludselig ned, greb Kødet og fløj bort med det.

Tamdue, *Columba domestica* (alm. Maanedsdue). I det nu nedlagte Gartneri i Nørre Allé i København gik en Dag Duerne langs Bygningerne og aad graadigt de grønne Bær af Sort Nat-skygge (*Solanum nigrum*), et Eksempel paa, at de taaler disse giftige Bær.

Ringdue, *Columba p. palumbus*. En Dag for ca. 15 Aar siden, hørte jeg i Torekov Plantage en stærk Larm som af kraftige Slag af en Duevinge. Jeg kendte denne Lyd fra mit Due-slag, hvor de rugende Duer altid forsvarede deres spæde Unger ved kraftige Slag med Vingerne, naar jeg som Dreng undersøgte Rederne. Jeg løb henimod Stedet, hvorfra Lyden kom, en tæt Plantning af Fyr. Nogen Kamp kom jeg dog ikke til at overvære, men en Skade fløj op fra den Fyr, hvor en Ringdue rugede. Der var for mig ingen Tvivl om, at Slagene, jeg havde hørt, stammede fra Duens Vinger under dennes Forsøg paa at forsvare Reden.

Den 29. Marts 1931 var et Ringduepar Kl. 4^{1/2} Eftm. i Færd med at bygge Rede i en Birk paa Dosseringen. En af Duerne laa i Reden, medens den anden rundt om i Træet brød Kviste af, som den bragte til Reden.

Stor Flagspætte, *Dryobates major*, har om Vinteren taget Fyrrekogler fra Kransene paa Assistentens Kirkegaard og behandlet dem i Barkrevner.

Graa Krage, *Corvus corone cornix*. Vinteren 1920—21 var streng for de vilde Fugle. En Eftermiddag laa en Stormmaage ret forkommen paa Sortedamssøens snedækte Is. Fra mine Vinduer fulgte jeg opmærksomt Kragerne, der ivrigt kredsede om denne Maage, aabenbart paa det rene med, at den var svag og derfor et let Bytte. Skønt de blev mere og mere dristige, undgik de stadig at komme i Nærheden af Maagens Hoved, men nappede den bestandig i Halen og Vingspidserne, og da Dristigheden kulminerede, slæbte de deres formentlige Bytte flere Meter hen over Isen. Dette blev dog Maagen for meget, thi pludselig lettede den, først tumlende og usikkert, men inden længe sikker i Flugten.

En Vinterdag fiskede en Flok Hættemaager ud for Langelinie efter en tyk Skive Rugbrød, men det var dem ikke muligt at faa det op, thi næppe havde det halvt sluppet Vandet, før det blev for tungt og maatte slippes. En Flok Krager fortrængte nu Maagerne og forsøgte at bortføre Brødet med Næbbet, men med samme Resultat som Maagerne. En af dem greb da Brødet med Fødderne, og paa denne Maade lykkedes det at faa det næsten fri af Vandet. Det var imidlertid for tung en Byrde, og til sidst fløj da ogsaa Kragerne deres Vej.

Silkehalen, *Bombycilla garrulus*, har jeg to Gange set æde Hyben, en Gang i Fælledparken, en Gang i Kongens Have. Hver Gang har den slugt Frugten hel.

Rødhals, *Erithacus r. rubecula*. Hønseriejer Wendelbo Christiansen paa Ulfshale, Møen, har fortalt mig følgende Historie om Rødhalsen:

En streng Vinter sad en Dag hen ad Aften en Rødhals paa en Brændestabel i Gaarden. Medens Hr. Christiansen hentede Vand, lod han Køkkendøren staa aaben, Fuglen smuttede da ind i Køkkenet og derfra ind i Stuen, som vendte ud til Vejen. Herinde i Varmen befandt den sig godt Vinteren igennem; den yndede at sidde paa Kakkelovnskransen foroven; af og til fløj den ud, enten gennem Køkkenet eller af et Vindue, men vilde den ind igen, søgte den aldrig Vinduet, selv om dette stod aabent, og Fuglen var paa samme Side af Huset; Køkkendøren var og blev den eneste Indgang for Rødhalsen.

Hr. Christiansen var Ungkarl og boede helt alene i Huset. Kom der nu mandligt Besøg, tog Rødhalsen ingen Notits deraf,

men kom der Kvinder, opførte den sig meget ugæstfrit overfor dem: den skreg og fløj imod dem, paa enhver Maade visende, hvor lidt velkomne de var. Hele Vinteren gentog den samme Scene sig, naar der kom kvindeligt Besøg.

Tornsangeren, *Sylvia c. communis*, saa jeg en Sommer i Torekov anstille sig syg og elendig, hver Gang jeg kom i Nærheden af Reden, der var anbragt lavt i en Slaaenbusk ved Vejen. Ganske som Vildanden, der forsøger at bortlede Opmærksomheden fra sine Unger ved med slæbende Vinger haltende at løbe gennem Græsset, løb Tornsangeren i Landevejens Støv, naar den fra Busken med Reden ilede over til den modsatte Grøft.

Markpiber, *Anthus campestris*. I Juli Maaned ca. 1920 fløj en Fugl op ca. 20 Skridt foran mig, idet jeg gik over en Mark tæt østen for Tisvildehegn. Den tause Flugt ud over Marken med et pludseligt Kast ned i Græsset tydede paa, at den var skræmmet fra Reden; denne var let at finde paa den med sparsomt Græs bevoksede Mark, og den indeholdt 4 Æg.

Næste Dag besøgte jeg igen Reden, og Fuglen tillod, at jeg kom den langt nærmere end Dagen forud, og i det Haab, at den kunde vænnes til mit Besøg, tilsaa jeg den hver Dag. Alle-rede paa Trediedagen var Fuglen saa fortrolig med mine Besøg, at den tillod, jeg stod lige ved Reden, og den viste intet Tegn til Uro.

Den fjerde Dag tog jeg Fotografiapparatet med derud, ordnede Grejerne i tilbørlig Afstand og gik derefter rolig hen til Reden. Staffeliet blev med vidt skrævende Ben sat hen over Fuglen, Kameratelet skruedes i lodret Stilling, og der aabnedes for Matskiven.

Det mest spændende Øjeblik var nu kommet: tillod Fuglen, at jeg tog Klædet over Hovedet? — Nej, det gik ikke, Fuglen fløj fra Reden og strøg i lange Sæt ud over Marken.

Dette havde altsaa været for dristig en Færd; men jeg var naaet langt, syntes jeg, og havde Haab om ogsaa at naa Resten. Jeg prøvede derfor igen næste Dag, endnu mere forsigtig, idet jeg trak Klædet over Hovedet, og et sjældent Billede var mit. Heldet fristede mig til at tage et Nærbillede af Fuglen, men jeg overdrev her dens Taalmodighed. Mit Haab, at faa en Række Billeder af Reden med opvoksende Unger, forhindredes af en tøjret Ko, som traadte Reden ned.

I »Frem« 1926 B, Hefte 78 findes det ovennævnte Billede, samt et Billede af Reden med Æg; paa det første leder man forgæves efter Fuglens temmelig lange Hale, den maa have bøjet den ind under sig, forudseende, at den ved at rage til Vejrs vilde røbe Reden. — Under Omtalen af Billederne udtaler Achton Friis sin Tvivl om, at Fuglen virkelig er en Markpiber; denne Tvivl kan jeg ikke godkende.

Svensken, *Chloris c. chloris*, sidder om Efteraaret og Vinteren i Parker og Haver og æder Frø af Hyben; den bider det øverste af Frugten og sidder saa paa Grenen ved den aabne »Krukke« og tager Nød efter Nød, som den afskaller, før den æder dem. Er Kransene paa Assistens Kirkegaard pyntet med Hyben, opsøger Fuglen dem ogsaa der. Svensken behandler Bærrene af Snebærbusken, *Symphoricarpus racemosus*, paa samme Maade som Hyben. Sømmesteds kunde man i Begyndelsen af 1931 se Svensken pille Frøene ud af de tørre Bær af Spansk Peber, *Capsicum*, som havde været anvendt til Kransepynt. Ogsaa Frøene i de smaa røde Stenæbler af Dværgmispel, *Cotoneaster*, piller den ud.

Gulspurven, *Emberiza c. citrinella*, saa jeg fra et Dige i Torekov søge Føde og flyve direkte til Reden med den. Da dette havde gentaget sig nogle Gange, opdagede Fuglen mig og forandrede straks Taktik, idet den nu slog ned 30 Skridt fra Reden for at løbe Resten af Vejen.